

**„Rūta Kačkutė: „Tikiu, kad ši akcija padeda populiarinti lietuvių rašytojų kūrybą
ir skatinti skaitymą“**

*Akcijos koordinatorės R. Kačkutės kalba,
sakyta „Metų knygos rinkimai 2009“ baigiamąjo renginio metu*

2010-02-22

Rūta Kačkutė

Šiomet Metų knygos rinkimų akcija švenčia savo pirmąjį mažą jubiliejų – penkerių metų sukaktį. Todėl, kaip dažnai daroma per jubiliejus, priminsiu, nuo ko viskas prasidėjo ir kas pasikeitė.

Kai akcija prasidėjo, 2005-aisiais metais buvo tik viena – knygų suaugusiesiems kategorija. Joje buvo vertinamos (ir šis kriterijus liko nepakitęs) šiuolaikinės lietuvių literatūros prozos ir eseistikos knygos. Nuo antrųjų akcijos gyvavimo metų atsirado dvi naujos kategorijos – knygos vaikams ir knygos paaugliams. Knygų vaikams kategorija yra vienintelė, kur poezija ir proza konkuruoja tarpusavyje. Taip yra dėl knygų vaikams specifikos, kur poezija ir proza nėra taip toli viena nuo kitos.

Dabar yra nusistovėjusi tokia Metų knygos rinkimų forma: kolegiali institucija – ekspertų komisija – išrenka penketuką, o skaitytojai – jiems labiausiai patikusią knygą iš penkių pasiūlytų. Mano manymu, tai yra ir demokratiška, ir garantuoja geros literatūros populiarinimą.

Akcijoje dalyvauja knygos, išleistos nuo praeitų metų rugsėjo iki einamųjų metų rugsėjo mėnesio. Penketukai paskelbiami spalio mėnesį. Nuo spalio mėnesio knygos pristatomos per Lietuvos nacionalinę radiją ir televiziją.

Šiuo metu akcijoje dalyvauja visos LRT radijo stotys ir abu televizijos kanalai. Įvairios radijo laidos rengia pokalbius su akcijoje dalyvaujančių knygų autoriais, informacines laidas apie akciją, skaito ištraukas iš knygų, transliuoja audioklipus, pristatančius akcijos knygas ir raginančius balsuoti.

Lietuvos televizija taip pat rengia interviu su rašytojais, kalbina literatūros kritikus, transliuoja reklaminius klipus. Pirmuosius ketverius metus pokalbiai su akcijos knygų autoriais vykdavo kultūros laidose, o tai reiškia, kad juos matydavo tik kultūra besidomintys žmonės ir tie, kurie nepatingėdavo susirasti laidų įrašų akcijos interneto svetainėje. Nuo šių metų pradėjome bendradarbiauti su laida „Labas rytas“ ir tikimės, kad pokalbius su penketukų rašytojais išgirdo ir pamatė daug platesnis žiūrovų ratas.

2005 metais Lietuvoje atliktas sociologinis skaitymo masto tyrimas parodė, kad antra pagal aktualumą neskaitymo priežastis – pasenę bibliotekų fondai, brangios knygos. Todėl, stengdamiesi akcijos knygas padaryti kuo labiau prieinamas, nuo antrųjų akcijos metų pradėjome dovanoti Metų knygos rinkimų penketukų knygas akcijoje aktyviai dalyvauti pasiruošusioms bibliotekoms. Kol kas tam kasmet išleisdavome iki 10 tūkstančių litų, kuriuos skirdavo Kultūros ministerija. Kasmet plečiantis akcijoje norinčių dalyvauti bibliotekų skaičiui galėdavome patenkinti tik dalį norinčiųjų gauti knygas. Dabar, mažėjant valstybės galimybėms, knygos prieinamumo problema tampa vis aktualesnė. Mes vedame derybas su privačiais rėmėjais. Palinkėkite mums sėkmės.

O dabar apie svarbiausius akcijos dalyvius – skaitytojus. Pirmaisiais metais akcijoje buvo galima balsuoti tik už knygą suaugusiems. Tuomet balsavo 3309 asmenys – tai geriausias rezultatas per visus akcijos metus. Antraisiais metais už knygą suaugusiems balsavo 612 skaitytojų, trečiaisiais – 1240, penkiais – 1024 skaitytojai. Šiais metais balsavo pusantro tūkstančio suaugusiųjų, tai gražus skaičius.

Knygų paaugliams kategorija atsirado antraisiais akcijos metais ir už paauglių knygas tais metais balsavo tik 315 skaitytojų. Trečiaisiais metais paauglių kategorijos nebuvo, nes nebuvo vertę akcijoje dalyvauti knygų. Praėjusiais metais paauglių balsavo jau 2309, šiemet – 2228. Tai galima vadinti viena iš akcijos sėkmių, nes mums pavyko sudominti paauglius.

Už knygas vaikams pirmą kartą balsavo 2845 skaitytojai, antrą kartą – 5803 skaitytojai, o šiemet – 5250 skaitytojai. Taigi, vaikai yra patys aktyviausi akcijos dalyviai ir už tai turime dėkoti darželių auklėtojoms, bibliotekininkėms ir mokytojams. Šiemet, deja, sulaukėme nemažai laiškų, kuriuose buvo skundžiamasi, kad vaikai sunkiai gauna Metų knygos rinkimų knygas – jų nėra bibliotekose.

Na, o kad akcija per pirmuosius penkerius metus tapo žinoma, rodo ir „Google“ naršyklės užklausa, kuri šią vasarą rodė 1 mln. 210 tūkst. pozicijų. Apie akciją kalba paprasti žmonės. Tikiu, kad ši akcija padeda populiarinti lietuvių rašytojų kūrybą ir skatinti skaitymą.